

Наш вибір

Газета для українців у Польщі

ISSN 2083-8751 Sygn. akt III. NsRej 500/11

ЩОМІСЯЧНЕ ВИДАННЯ

№ 43

2015

Видавець Фонд «Наш вибір»

Інтернет-портал: www.naszwybir.pl

Фото KPRM

Розпочалися часи «Права і справедливості»

ЗАПРОШУЄМО РЕКЛАМОДАВЦІВ!

У нашій газеті та на порталі є можливість розмістити рекламу! Ми висилаємо газету у всі куточки Польщі, де живуть українці. Кошти від реклами підуть на видання газети.

За детальною інформацією просимо звертатись до редакції:
redakcja@naszwybir.pl
тел. (22) 258 40 18

Л

истопад 2015 року увійде в історію Польщі як початок правління, ба більше – ери «Права і справедливості» (ПіС). Ця партія, за результатами парламентських виборів 25 жовтня, уперше за чвертьстолітню історію демократичної Польщі, званої Третьою Республікою, здобула абсолютну більшість у парламенті. Її достатньо для самостійного формування уряду Польщі – Ради Міністрів.

Парламент змінює політичну палітру

Якщо перемога ПіС-у була прогнозованою, то мало хто сподівався ще однієї зміни – уперше за чвертьстоліття до національного законодавчого органу не пройшли ліві сили. Набравши 7,55%, «Об'єднані ліві» не змогли подолати 8-відсоткового бар'єру, визначеного законом для блоків політичних партій. Другим аутсайдером цієї кампанії стала партія КОРВін, яка здобула 4,76%, ледь-ледь не дотягнувшись до передбаченого для

політичних партій 5-відсоткового порогу.

До Сейму восьмого скликання увійшло п'ять політичних сил: ПіС (партія влади) – 235 мандатів, головна опозиційна сила «Громадянська платформа» (ГП) – 138 місць, «Кукіз'15» – 42, «Сучасна» – 28 та Польська селянська партія (ПСП) – 16 депутатів. Одне з 460 місць займатиме представник німецької національної меншини. Українська меншина цього разу не провела до парламенту жодного представника.

Партія влади самостійно панує також у Сенаті ІХ скликання, де з-поміж сотні представників має 61 сенатора. Тут другою, за кількістю мандатів, політичною силою є знову Громадянська платформа з 34 місцями. Решта – четверо позапартійних народних обранців та один представник Польської селянської партії.

Продовження на 4 сторінці

Мирсłава КЕРИК,
Головний редактор

Від редакції

Дорогі друзі, вітаємо на шпальтах газети «Наш вибір»! Ми продовжуємо її видавати завдяки фінансовій підтримці Фонду притулку, міграції та інтеграції і польській державі. У найближчі два роки вийде 24 номери «Нашого вибору». Ми продовжуємо теж вести веб-сайт www.naszwybir.pl

Будуть наші постійні рубрики, тобто «Події» з Польщі й України, які стосуються українських громадян у Польщі; «Легалізація», «Освіта» та «Поради», де ми писатимемо про важливі для вас справи.

Ми і надалі знайомитимемо вас із українською спільнотою Польщі: з її представниками, українськими місцями, справами, які її турбують.

Продовжимо теж знайомити вас із польською кухнею: по секрету скажу, що наш кулінарний дописувач Юрій Герасимчук готує для вас добірку рецептів смачних страв!

Будуть нові рубрики, як-от «Варто знати – Польща», де ми слідкуватимемо, якими подіями й речами живуть поляки, щоб і ми могли їх розуміти. Теж дізнаєтесь про організації, які безкоштовно надають юридичні консультації, та про курси польської мови у різних містах Польщі.

Отже, запрошуємо до читання! Ви можете знайти нашу газету у звичних місцях. Чекаємо від вас пропозицій щодо проблем, про які варто написати. Наша електронна скринька: redakcja@naszwybir.pl

УКРАЇНСЬКИЙ ДІМ
У ВАРШАВІ

ГРУДЕНЬ 2015

ПОДІЇ

- ▶ **Виставка малярства Юрія Мазуренка «Далі буде...»**
4-18 грудня
- ▶ **Зустріч для малят зі святом Миколаєм**
19 грудня о 14:00
- ▶ **Зустріч про банківські послуги у Польщі (як відкрити рахунок, ощадний рахунок, як отримати кредит тощо)**
20 грудня о 13:00

ЦИКЛІЧНІ ПОДІЇ

- **«Клуб український жінок»**
Щонеділі в Українському домі збирається Клуб українських жінок (КУК). У рамках клубу відбуваються майстер-класи, інформаційні зустрічі, тренінги та багато іншого. Запрошуємо стежити за найближчою програмою КУК на сторінці Фейсбук: www.facebook.com/KlubUkrainok
Додаткова інформація у координатора клубу Тетяни Родненкової: klubukrainok@gmail.com
тел. 517 34 64 26
- **Дитячий клуб «Рукавичка»**
У програмі українською мовою: інтеграційні ігри, ознайомлення з казками, піснями, віршами, творча діяльність, пізнавальні заняття, майстер-класи і експерименти.
Група I (2-5 років) – субота 11⁰⁰–14⁰⁰.
Група II (6-10 років) – субота 14³⁰–16³⁰.
Вартість 1 години занять (без абонементу) – 10 злотих.
Запис за адресою: ukr.klubik@gmail.com
і телефоном: 727 887 031.
«Рукавичка» на Фейсбуці: www.facebook.com/rukawyczka
- **Курси польської мови**
Кожного вівторка та четверга, 16:00–

Український дім у Варшаві

19:00 год. Курси проводить фонд «Ocalenie». Набір до нових груп розпочнеться невдовзі.

- **Заняття із арт-терапії**
Записи та інформація за тел.: 517 34 64 26
- **Заняття з йоги**
Запис та інформація за ел. поштою: alena.zerka@gmail.com
- **Танцювальні майстер-класи «Танець без обмежень»**
Щовівторка: 18:30–19:30. Ведучий майстер-класів – професійний тренер танців із багатолітнім стажем Олег Богатішев.
Записи приймаються на ел. пошту: sudyina@gmail.com.

● **Дитяча кіношкола**
Щочетверга від 17:00 до 19:00. Основи акторської майстерності, створення сценарію, монтаж, звукозапис та багато іншого. Додаткова інформація: sudyina@gmail.com та тел.: 606 309 753.

● **«Молодіжні зустрічі у Варшаві»**
Від грудня Молодіжні зустрічі у Варшаві відбуваються щосуботи в Українському домі. Кожна зустріч присвячена цікавій, актуальній темі. За спільним чаюванням проходять дискусії, обмін думками та інформацією.
Стежити за найближчими зустрічами можна на профілі у мережі Фейсбук: ключові слова – «Молодіжні зустрічі у Варшаві».

ЗАПРОШУЄМО!

Контакт:

вул. Заменгофа, 1, 00-153 Варшава
Тел.: +48 22 258 40 18
+48 727 805 764
zamenhofal@gmail.com
www.ukrainskidom.pl
Стежте за подробицями на сторінці Українського дому у Фейсбуці: www.facebook.com/UkrainskiDom

Польсько-український діалог істориків

Ольга ПОПОВИЧ

Історія часів Другої світової війни – головний камінь спотикання у добросусідських відносинах Польщі й України. Подеколи тема історії переходить у політичне русло, іноді стає елементом політичних маніпуляцій. Щоб цього уникнути й налагодити конструктивні дискусії про болючі для обох сторін питання минулого, Київ та Варшава вирішили відновити діалог між істориками.

Робочу групу із складних питань створено спільною ініціативою Інституту національної пам'яті Польщі та Українського інституту національної пам'яті. Група займатиметься хронологічними рамками 1939–1947 років, а перше засідання українсько-польського форуму істориків відбулося 2–4 листопада в столиці України.

З української та польської сторони було визначено кількість учасників групи, до якої увійшли 12 істориків, співголовоючими обрано професора Юрія Шаповала та професора Вальдемара Резмера.

Польську сторону представляли такі відомі дослідники, як-от Іжегож Грицюк, Іжегож Мазур, Іжегож Мотика, Ян Пісулінський, Вальдемар Резмер, Маріуш Зайончковський, Дорота Левша, Павел Укельський та Кшиштоф П'єрасак.

До української частини групи увійшли дослідники українсько-польської історії

ХХ ст. – Іван Патриляк, Ігор Ільюшин, Леонід Зашкільняк, Богдан Гудь, Володимир В'ятрович, Юрій Шаповал, а також Олена Гуменюк, Аліна Шпак та Олександр Зінченко.

Першу зустріч групи можна назвати вступною, на ній окреслювались плани та стратегія ведення діалогу між українськими та польськими істориками.

Результати першої зустрічі озвучили голова Українського інституту національної пам'яті В'ятрович та Укельський, заступник голови Інституту національної пам'яті Польщі. В'ятрович, зокрема, говорив про «асиметрію пам'яті» – коли в українському суспільстві нічого не знають про важливі події для польського суспільства, натомість у польському не знають фактів з української історії, які є частиною пам'яті українського суспільства.

Саме діалог між польською та українською стороною міг би допомогти обом

Урочиста інаугурація Українсько-польського форуму істориків.

Фото із сторінки: www.istpravda.com.ua

народом краще зрозуміти та більше дізнатись про себе, знівелювати взаємні звинувачення та припинити політичні маніпуляції на тему минулого у відносинах обох країн.

Укельській підкреслив, що відновлення діалогу між істориками відбулося через сім років співпраці між польським та українським Інститутами. Зустрічі групи відбуватимуться двічі на рік – навесні та восени з чергуваннями місць зустрічі в Україні та в Польщі.

Отож, перша зустріч між істориками, на якій обговорювались формальні та практичні умови для діалогу, започатковує новий етап українсько-польської співпраці у сфері порозуміння обох народів щодо складних питань історії часів Другої світової війни. ■

Вето на новий закон про нацменшини

Павло ЛОЗА

президент Польщі Анджей Дуда наприкінці жовтня наклав вето на поправки до Закону про національні меншини та регіональну мову. Нововведення, зокрема, передбачали використання нацменшинами рідної мови у зверненні до органів місцевої влади на рівні повіту.

Однією зі змін, на яку чекали представники нацменшин, була передбачена законом можливість вживати чиновникам мову нацменшин як допоміжну – поряд із офіційною польською мовою. До цього часу допоміжну мову можна було вживати лише на рівні гміни, зміна мала розширити таке право на рівні повітів.

Однак президент Польщі піддав під сумнів розцінку фінансових витрат на таке нововведення для повітових і гмінних бюджетів. На думку президента, по-

дана сума в 10 тис. злотих на рік на нововведення – занижена.

– Таке обґрунтування свідчить про нерозуміння мети оновлення, – говорить член Спільної комісії уряду і національних та етнічних меншин Григорій Купріянович, голова Українського товариства в Любліні. – Нова поправка не вносить якихось фундаментальних змін, а є лише своєрідним упорядкуванням справ, які стосуються меншин, через десять років функціонування закону про нацменшини. Тому дуже прикро, що президент наклав вето, – підкреслює Г. Купріянович, який хоче вірити, що рішення є наслідком недооцінки проблеми в Канцелярії президента, а не прогнозом напрямку подальшої діяльності самого президента Польщі.

Оновлений закон мав також дати можливість війтам, бургомістрам, мерам міст, старостам або маршалкові воєводства призначати уповноважених з питань на-

цменшин (досі таке право мав лише воєвода). З державного боку до Спільної комісії уряду та нацменшин мав увійти додатково представник міністра вищої освіти. Уперше мало з'явитися визначення організації нацменшини. Такою, за оновленим законом, вважається структура, яка зосереджує представників кожної громади і не менше половини коштів своєї діяльності призначає на збереження та розвиток культурної ідентичності групи.

Ці поправки підготувала Спільна комісія уряду та нацменшин, головою якої до осені цього року був депутат Сейму Мирон Сич, член української меншин у Польщі.

В останніх парламентських виборах найбільша українська організація Польщі – Об'єднання українців у Польщі – закликала підтримати трьох своїх представників, які балотувалися до польського Сейму: Мирона Сича, Марка Сирника та Петра Федуся. Жоден з цих кандидатів у виборах не переміг. У новому парламенті єдиним представником нацменшин є представник польських німців Ришард Галля. ■

Продовження 1 сторінки

Розпочалися часи «Права і справедливості»

Іван КОЗЛОВСЬКИЙ

Інавгурація обох палат парламенту відбулася 12 листопада. Спікером Сейму РП став Марек Кухцінський з ПіС-у. Його попередниця Малгожата Кідава-Блонська (ГП) тепер буде одним із віце-спікерів. Усупереч встановленій у попередні роки традиції, згідно з якою кожна парламентська фракція мала свого віце-спікера в президії, партія влади не погодилася обрати до керівного органу Сейму представника Польської селянської партії. Таким чином, у керівництві Сейму ПіС має 3 представників, а ГП, «Кукіз'15» та «Сучасна» – по одному. Станіслав Карчевський (ПіС) майже одногослосно отримав жезл спікера Сенату, а його попередник Богдан Боруевич (ГП) став одним із чотирьох віце-спікерів (решта троє з ПіС-у).

Стрімке перебирання влади

Нова партія влади стала рекордистом не лише за кількістю отриманих мандатів, а й за швидкістю формування свого уряду. Уже через кілька днів після початку роботи нового складу парламенту попередній уряд, коаліційний ГП-ПСП, подав у відставку.

Згідно з законом, попередній уряд має виконувати свої обов'язки щонайменше чотирнадцять днів до моменту присяги нового. Але доручивши Беаті Шидло сформувати новий кабінет 13 листопада, президент Анджей Дуда уже 16 листопада прийняв його присягу. Отримавши «портфелі», нові очільники міністерств прийняли відомства від попередників, а вже 18 листопада оголосили програму уряду та отримали вотум довіри Сейму (236 голосів – вся фракція ПіС та представник німецької меншини, який традиційно голосує з партією влади).

Уряд аудиту і трансформації державних інститутів

Голова Ради міністрів Шидло була обличчям передвибірної кампанії ПіС-у, її від початку позиціонували

як майбутнього прем'єр-міністра. Щоправда, після перемоги партія з деяким запізненням рекомендувала її на цю посаду.

На перший погляд, в уряді є немало нових людей. Проте серед 21 члена кабінету в ранзі міністра аж тринадцятеро займали різні посади в часи правління ПіС-у в 2005–2007 роках. З них четверо після восьмирічної «перерви» повертаються в крісла очільників міністерств юстиції, довілля, сільського і морського господарства – їх можна назвати «новими-старими». Чергові п'ятеро нових міністрів (оборони, закордонних справ, праці і соціальної політики, енергетики, фінансів) – колишні заступники керівників відомств в уряді лідера ПіС-у Ярослава Качинського, саме твердженням аналітиків, саме Качинський керував цією командою, йому належало вирішальне слово при визначенні складу нового уряду; на думку аналітиків, посада прем'єр-міністра буде лише номінальною.

На думку професора Рафала Хведорука з Інституту політичних наук Варшавського університету, уряд Шидло – це «уряд аудиту і трансформації державних інститутів», а його основним завданням буде підготовка ґрунту для наступної Ради міністрів, саме він «буде створений, щоб здійснити найважливіші, стратегічні зміни». Після приходу до влади нові керівники відомств заявили, що спершу проведуть аудиторську оцінку діяльності своїх попередників.

Неоднозначними постатями нового уряду вважають координатора спецслужб Маріуша Камінського та міністра юстиції Збігнева Зьобра (враховуючи їхню діяльність в уряді ПіС 2005–2007 років), а також міністра національної оборони Антоні Мацєрєвича, відомого, зокрема, паралельним розслідуванням Смоленської авіакатастрофи 2010 року. У свою чергу, новий глава зовнішньополітичного відомства Вітольд Ващиковський перед вступом на посаду заявив про намір надати «смоленському слідству» між-

народного статусу та використати всі дипломатичні інструменти натиску на Кремль, щоб завершити слідство та повернути уламки літака з Росії.

«Східний вектор» зовнішньої політики – не помітили?

Не виправдалися надії почути щось конкретне щодо зовнішньополітичної стратегії нового уряду стосовно України. У програмній промові прем'єр-міністра в Сеймі 18 листопада не прозвучало жодних тез про реалізацію «східної політики» (так у Польщі прийнято називати політику щодо країн пострадянського простору) на найближчі чотири роки. Обнадійливими для Києва в цьому контексті можна вважати хіба що слова Шидло про «рішуче відтворення політики президента Леха Качинського», який був відомий своєю активністю на українському напрямку. Брат покійного президента Качинський був першим польським політиком, який протягом Революції гідності прибув на майдан Незалежності, де заявив про «підтримку прагнення українців до союзу з ЄС».

Відсутність чіткої позиції нової партії з «українського питання» викликала неоднозначні коментарі щодо «похолодання» в ставленні до українського вектору. Однак чимало питань і домислів зняв з порядку денного візит до Варшави міністра закордонних справ України Павла Клімкіна 6 листопада – український високопосадовець провів переговори з президентом Дудою, який 15 грудня планує відвідати Україну з офіційним візитом, та двома ключовими з точки зору зовнішньої політики Польщі чиновниками – Шидло та Ващиковським. За словами Клімкіна, у ході цих зустрічей польські співрозмовники переконали його, що дружній і партнерський підхід до України залишатиметься для Варшави пріоритетним. Водночас Шидло прокоментувала цю зустріч на своєму профілі у Фейсбуку дуже лаконічно: «Завжди маємо час для наших друзів». ■

ЖОВТЕНЬ 2015

7 ЖОВТНЯ**Вибух під польським консульством**

«Вибух на території генерального консульства Польщі у Львові кваліфікований як хуліганство», – до таких висновків дійшла львівська міліція, розслідуючи інцидент 7 жовтня.

На думку правоохоронців, вибухнути могла граната РГ-42, яку невідомий вкинув до контейнера для сміття на території польського консульства.

Унаслідок вибуху ніхто не постраждав, проте, деякі експерти не виключають, що вибух могли організувати сили, які зацікавлені в погіршенні відносин Польщі та України.

12 ЖОВТНЯ**Новий закон про фінансування партій в Україні**

Аж 229 народних депутатів Верховної Ради проголосували за проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання і протидії політичній корупції. Згідно з ним, політичні партії в Україні отримують державне фінансування і мають звітувати про надходження та використання цих коштів.

Проти цього законопроекту голосували депутати від Опозиційного блоку, Радикальної партії Ляшка та групи «Відродження».

Нововведення передбачають, що з 1 липня 2016 року політичні партії, які потрапили до парламенту в 2014 р., отримують фінансування з державного бюджету. У майбутньому на таку підтримку можуть розраховувати ті політичні сили, які на наступних парламентських виборах наберуть більше 2% голосів виборців.

На думку експертів, законодавчі зміни у фінансуванні партій у довгостроковій перспективі зроблять політичні партії менш залежними від олігархів, а політичну систему України позбавлять впливу найбагатших бізнесменів.

12–15 ЖОВТНЯ**Закупили газ на зиму**

Україна активно закачує російське «блакитне паливо» у свої газосховища – це почалося після того, як український «Нафтогаз» перерахував російському монополісту «Газпрому» пе-

редоплату в розмірі 234 млн. доларів. Тоді ж Київ і Москва домовилися про нову, значно нижчу від попередньої ціну на газ, – 227,36 доларів за тис. м³. За словами голови «Нафтогазу» Андрія Коболева, до кінця жовтня Україна закачала у свої підземні сховища 17 млрд. м³ газу – а це дозволить державі «комфортно пережити зиму».

14 ЖОВТНЯ**День захисника України****– вперше на державному рівні**

Українці 14 жовтня 2015 року вперше відзначили нове державне свято: День захисника України, яке відтепер святкується в день Покрови Пресвятої Богородиці – покровительки українського козацтва.

«14 жовтня – свято всіх, хто любить Україну. Свято тих, хто тілом, серцем і душею відчув свою відповідальність і причетність до оборони України», – такими словами привітав українців з новим святом президент Петро Порошенко.

15 ЖОВТНЯ**Україна – член Ради Безпеки ООН у 2016–2017 роках**

Держави-члени Організації Об'єднаних Націй 15 жовтня проголосували за обрання України непостійним членом Ради Безпеки ООН. Таким чином, у 2016–2017 роках Україна буде одним з 10 непостійних членів Радбезу.

Українські очільники охрестили цю подію своєю «дипломатичною перемогою», однак експерти нагадали: рішення про те, що Україна ввійде 2016 року до складу Радбезу ООН, було досягнуто ще за врядування попередньої влади.

Проте і перші, і останні згодні, що членство України в Раді Безпеки ООН допоможе Києву ефективніше захищати свої інтереси на міжнародній арені, зменшить вірогідність того, що світ «забуде про Україну», а також дасть Україні можливість промовляти від імені країн Центрально-Східної Європи, що може зміцнити позиції Києва в регіоні.

25 ЖОВТНЯ**Місцеві вибори в Україні**

Найбільшою несподіванкою виборів

до органів місцевого самоврядування, які відбулися 25 жовтня, стала низька явка громадян – 46,61%. Утім, її можна порівняти з попередніми місцевими виборами 2010 року.

Голосування відбувалося по всій території країни, окрім окупованих територій Криму та Донбасу та деяких міст, наприклад Маріуполя та Красноармійська.

«Блок Петра Порошенка – Солідарність» підтвердив реноме «партії влади», перемагаючи в 11 областях та Київській міській раді, проте одноосібної більшості ця сила не здобула ніде, а отже в обласних «порошенківцям» слід буде домовлятися та створювати коаліції. У двох областях «БПП – Солідарність» розділив перемогу з «Батьківщиною», а ще в одній – з Радикальною партією Ляшка. Опозиційний блок переміг у чотирьох областях, по одній області «здобули» партії «УКРОП», «Відродження», «За конкретні справи» та «Єдиний центр». Експерти також підкреслюють вдалий старт партії «Свобода».

31 ЖОВТНЯ**Затримання Геннадія Корбана**

Менш ніж тиждень після першого туру місцевих виборів СБУ 31 жовтня в Дніпропетровську затримала лідера партії «УКРОП» Геннадія Корбана. Правоохоронці підозрюють ставлення олігарха Ігоря Коломойського та экс-кандидата в мери Києва в причетності до керівництва організованою злочинною організацією.

Затримання Корбана поділило правлячу проєвропейську коаліцію у Верховній Раді: якщо «Блок Петра Порошенка» поставився до цієї події спокійно, то «Батьківщина» та «Самопоміч» висловили своє занепокоєння. А экс-учасник більшості Олег Ляшко відверто назвав затримання голову партії «УКРОП» політичним переслідуванням.

Однак експерти вказують на дилему: чи справа Корбана – це «боротьба держави з впливом олігархів» (читайте «війна влади проти Коломойського»), чи лише «боротьба олігархів з олігархами» (читайте «війна Порошенка з Коломойським»).

Підготував Андрій ШЕРЕМЕТ

Історія Польщі українською

Ігор ІСАЄВ,
редактор Польського радіо

«Нічого дивного, що інтерпретації минулого часто є полем суперечок між різними суспільними й політичними середовищами, як всередині окремих народів, так і між державами й народами», – читаємо у вступному слові відомого польського історика Владзімежа Менджецького до книги, що побачила світ наприкінці жовтня. Ця книга – публікація польського Інституту національної пам'яті «Польща — нарис історії», що вийшла українською мовою.

Я не знаю жодного громадянина України, що мешкає в Польщі і який жодного разу «не встрявав» у дискусію на історичні теми, навіть якщо на своїй батьківщині минулим не цікавився. Досить часто – показує досвід – українці не знають певних загальновідомих у Польщі понять про історію, і навпаки. Праця українською мовою, досить добре ілюстрована, цікаво читається і головне – спроможна в доступній формі представити широкому колу людей, від учня до університетського професора, те, що поляки знають, чим пишаються і за що вболівають у власній історії.

Загалом це не просто історія Польщі від часів перших королів до сучасності (закінчується вона приблизно часом «Євро-2012», отже допоможе зорієнтуватися й у цілком сучасних реаліях польського суспільства); вона спеціально опрацьована на потреби українського читача. У цьому українськомовному опрацюванні ширше, ніж у польських підручниках, представляються факти спільної історії: контакти Польщі з Київською Руссю, з українським народом чи з сучасною Україною.

«Ідея написати і видати цю книжку українською мовою з'явилася у листопаді 2009 року, коли колишній голова Інституту національної пам'яті Януш Куртика (загинув у Смоленську у 2010 році) був на зустрічі з українськими істориками. Тоді дискусії здавалось зайшли у глухий кут, і одна з ідей, яка народилася, була оця книжка. Наша

мета — це прагнення взаєморозуміння. Наша позиція така: якщо маємо розуміти один одного, то мусимо також пізнати свій спосіб опису історії. Я переконаний, що український читач після прочитання цієї праці краще розумітиме поляків та наші реакції на різні події», – підкреслював на презентації сьогоднішній голова польського Інституту національної пам'яті Лукаш Камінський.

Автори не приховують: книжка представляє саме польську точку зору на минуле. Загалом з праці дізнаємося не тільки про польсько-українські відносини (але так само про польсько-німецькі чи й загалом життя у соціалістичній Польщі та його відмінності від життя в СРСР), однак книга не оминає важких тем відносин з українцями, зокрема, Волинської трагедії 1943–44 років. І саме тут варто обережно читати: у книзі «Польща – нарис історії» дізнаємося про «польську відплату українцям» у ті роки, у той час як українські історики часто ставлять взаємні вбивства обох народів в повноцінну війну (українські історики вважають слова «польська відплата» чи «помста» українцям у той період досить завуальованим окресленням дійсності). Так само, наприклад, у книжці багато і яскраво пишеться про союз польського лідера Пілсудського з українським Петлюрою у 1920 році, проте досить побіжно згадується Ризька угода 1921 року, коли Польща де-факто відмовилася від союзу з Україною.

У праці простежується ідея, з одного боку, представити прийнятий у Польщі

погляд на її минуле, а з іншого, не іти на конфронтацію з українцями, намагатися «розжувати» витоки таких, а не інших оцінок подій минулого. Свідчення цього – авторський колектив, що працював над публікацією (про кожен епоху писав інший автор): це і згаданий історик Владзімеж Менджецький, дуже прихильний українцям, який написав про такий складний період, як-от міжвоєнна Польща із її переслідуванням українців; це і відомий проф. Єжи Ейслер, який описав життя в Польській Народній Республіці, і не менш знаний Антоні Дудек, який описав найновіший період демократичної Польщі. Як каже проф. Єжи Ейслер, «ми не жили краще від України — ми жили просто інакше, у цій системі ніхто не був кращий чи гірший».

Так само доброю ідеєю авторів проекту було запрошення рецензувати цю працю українського історика зі Львова Леоніда Зашкільняка: його метою було перевірити, щоб книга була зрозуміла українському читачеві. Він намагався звернути увагу на ті фрагменти, які для українців будуть особливо цікавими.

Водночас Інститут національної пам'яті, щоб не переобтяжувати книжку змістом, запросив попрацювати над формою роботи шкільного вчителя Єжи Брацішевича: він вмів говорити з молоддю і загалом зацікавити минулим. Як наслідок – на кольорових сторінках побачимо чимало відомих у Польщі картин різних епох, портретів знаних постатей, цікаві факти про ці постаті, мапи та прозора зроблену інфографіку. У вставках до основного тексту дізнаємося, що поляки в різні епохи читали, які фільми дивилися, на чому їздили.

Отже, книгу читати досить легко і цікаво. Єдине, що впадає у вічі під час читання – це мова, на жаль, у тексті залишилося чимало полонізмів, які можуть здаватися незрозумілими людям, що не знайомі з польською мовою. Іноді вони спотворюють зміст (наприклад, замість окреслення «Підпільна держава» у період нацистської окупації вживається словосполучення «Підземна держава»). Однак безперечно плюсів у цієї праці значно більше, ніж мінусів: передусім вона цікава, але так само ідея її створення, як видно, добре продумана. Плюс так само й у тому, що Інститут національної пам'яті обіцяє розповсюджувати цю роботу в різноманітних установах в Україні, але так само серед українських студентів, що навчаються у Польщі. ■

Місцеві вибори в Україні

Ольга ПОПОВИЧ

У Польщі 25 жовтня відбулися вибори до парламенту, а в Україні в цей же день пройшов перший тур місцевих виборів. Децентралізація влади та реформа місцевого самоврядування – важливий елемент будівництва нового політичного устрою в Україні. Хоча муніципальна реформа там щойно втілюється, нещодавні локальні вибори запам'ятовуються новизною.

Український парламент в липні проголосував за новий закон про місцеві вибори, а останні зміни до нього вносились у вересні. До «прогалини» закону можна віднести неврахування права голосування тих, хто змушений був змінити місце проживання. З початком окупації Криму Росією та війни в частині Донецької та Луганської областей в Україні змінилася структура територіальних громад. Вимушені внутрішні біженці надовго стануть частиною міст та сіл в різних областях України, куди вони переселилися. Саме їхнє право вибору українські законотворці не врахували.

Черговий недолік – не всі виборчі округи отримують свого кандидата в новообраних радах. До місцевих рад з населенням від 90 тис. мешканців обираються кандидати тільки за партійними списками з 5-відсотковим прохідним бар'єром. Введено поняття «виборчої квоти» – тобто згідно з тим, скільки відсотків набрала партія-переможець, вираховується, скільки місць у раді вона отримує. Якщо інша партія долає бар'єр у 5%, але загалом отримує меншу кількість голосів виборців, ніж передбачає виборча квота, то вона не отримує жодного місця. Така ситуація найбільш загрозлива для маленьких рад. Відтак деякі округи у місцевій раді можуть мати по два і більше депутатів, а деякі не матимуть жодного. Цілком можливо, що недоліки нового законодавства, які проявилися після останніх виборів, змусять законодавців відшліфувати цей закон.

Є й позитиви нововведень, серед яких – «гендерна квота», згідно з якою до своїх виборчих списків політичні партії мають включити не менше 30% осіб одної статі.

У виборах міських голів у містах з населенням понад 90 тис. мешканців перемагав той кандидат, який набрав

більше 50% голосів виборців. Там, де жоден кандидат не набрав необхідної кількості голосів, оголошено другий тур, у якому перемагав той кандидат, який набрав звичайну більшість. В інших населених пунктах голови обирались на основі відносної більшості голосів у першому турі.

Найбільшою явка на місцевих виборах була в західних областях, найменшою – у південних та східних, загалом по Україні вона склала 46,61% (на попередніх локальних виборах у 2010 р. явка була на рівні 52,24%).

Цьогорічні вибори показали, що ні одна з політичних партій не користується абсолютною підтримкою виборців – ніде жодна не набрала 40% голосів виборців. Для порівняння: у 2010 році Партія регіонів отримала понад 50% голосів в обласних радах аж 13 областей та в Криму. Зараз у багатьох регіонах перше місце посіла пропрезидентська партія БПП «Солідарність»: це мало місце у Вінницькій, Київській, Житомирській, Івано-Франківській, Кіровоградській, Львівській, Полтавській, Рівненській, Тернопільській, Херсонській, Черкаській, Чернівецькій та Чернігівській обласних радах.

Партія «Опозиційний блок» здобула більшість голосів у Дніпропетровській, Запорізькій, Миколаївській та Одеській обласних радах. Один з відламків Партії регіонів – Партія «Відродження» – найбільшу кількість голосів набрала в Харківській обласній раді. У Сумській перше місце між собою розділили партії БПП «Солідарність» та Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина» Юлії Тимошенко. Українське об'єднання патріотів «Укроп» набрало більшість у Волинській облраді, партія Віктора Балоги «Єдиний Центр» – у Закарпатській, а партія екс-регіонала Олександра Гереги «За конкретні справи» – у Хмельницькій.

Результати виборів до міських рад дещо відрізнялись від вподобань на рівні областей. Наприклад, перемогу до Львівської міської ради отримала пар-

тія Андрія Садового «Самопоміч», він же переміг конкурента з партії «Свобода» Руслана Кошулинського в другому турі мерських виборів. У Харкові переобрано Генадія Кернеса з «Відродження», депутати цієї ж партії з результатом 67% голосів потрапили до міської ради. На другому місці з майже 16% голосів у Харкові опинилася «львівська» партія «Самопоміч», що може свідчити про суттєві зміни в електоральних вподобаннях харків'ян.

До міської ради Івано-Франківська найбільше потрапило депутатів від партії «Свобода», а міським головою цього міста теж став висуванець «Свободи» Руслан Марцінків. У Дніпропетровську міським головою обрано члена партії «Укроп» Бориса Філатова, а головою в Одесі став екс-регіонал Генадій Труханов. Київ переобрав Віталія Кличка, а міська рада отримала переможцем партію БПП «Солідарність», друге місце – за партією «Самопоміч».

Лише в трьох обласних центрах міського голову обрано в першому турі – це Одеса, Харків і Тернопіль, вони ж переобрали чинних міських голів. У решті обласних центрів вибори проходили у два тури. Другий тур виборів приніс перемогу для проєвропейського кандидата на посаду міського голови в Миколаєві: там перемогу над колишніми регіоналом здобув кандидат від «Самопоміч». Натомість аж у 22 обласних центрах балотувалися чинні міські голови.

Результати місцевих виборів показують, що політична карта в областях дещо змінилась. Зміцнили свої позиції партії як «Свобода» та Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина». Непогані результати отримала пропрезидентська партія. Популістська Радикальна партія Ляшка не отримала бажаних результатів, а от «Опозиційний блок» зміцнив свої позиції в Запорізькій області. У Сватовому, Красноармійську та Лисичанську місцеві вибори визнані такими, що не відбулись, також не проведено виборів у Маріуполі – це ті міста східної України, де були побоювання зриву виборів.

Із завершенням реформи місцевого самоврядування Україну чекають нові локальні вибори, тож нинішні стали підготовкою до наступних. Для деякого вони були тестом «успішності» чи «неуспішності» політичних партій перед можливими позачерговими виборами до парламенту. ■

Призначення із знаком запитання

Ян ЛЬВІВСЬКИЙ

На початку листопада тодішній міністр закордонних справ Польщі Гжегож Схетина від імені президента вручив прес-секретареві МЗС Марцінові Войцеховському призначення на посаду Надзвичайного і повноважного посла Республіки Польща в Україні.

На фото:
Гжегож Схетина,
Марцін
Войцеховський
та Вітольд
Вашиковський

В Інтернеті з'явилося чимало ширших привітань на адресу Войцеховського, зокрема, від посла України в Польщі Андрія Дешиці. Проте це кадрове призначення, виконане главою зовнішньополітичного відомства уряду, що завершував свої повноваження, викликало неприховане невдоволення в середовищі нової партії влади «Право і справедливість» (ПіС). Таким чином, закордонне відрядження Войцеховського поки що залишається під знаком запитання.

Біографічна довідка: Марцін Войцеховський (40 р.) – журналіст, режисер-документаліст, прес-секретар МЗС. Закінчив Варшавський університет (Інститут польської культури) та Київський національний університет (факультет журналістики). У 1998–2012 роках – журналіст-міжнародник видання «Gazeta Wyborcza»: спеціалізувався на проблематиці Східної Європи, був військовим кореспондентом на Балканах, зокрема, в період операції НАТО в Югославії. У 1999–2003 роках – кореспондент видання «Gazeta Wyborcza» в Україні, у 2003–2005 та у 2010 році – у Росії. Упродовж багатьох років співпрацював з часописом «Nowa Europa Wschodnia». Перед приходом на посаду прес-секретаря МЗС РП (вересень 2013 р.) працював заступником голови правління Фонду міжнародної солідарності. Автор книги «Помаранчевий Майдан» та низки статей на тему українсько-польських від-

носин, зокрема, у період Другої світової війни. У 2010 році став лауреатом «Нагороди українсько-польського поєднання». Одружений, має три дочки. Володіє англійською, французькою, українською та російською мовами.

Новий міністр закордонних справ Вітольд Вашиковський відверто назвав це призначення неприйнятним. У кількох інтерв'ю міністр охарактеризував Войцеховського як «малопідготовленого для виконання обов'язків посла». Вашиковський має намір обговорити цю ситуацію з президентом Польщі Анджеєм Дудою та «знайти відповідну людину високого інтелектуального і професійного рівня, яка поділятиме наш (ПіС-у) вектор зовнішньої політики в Європі».

Своє негативне ставлення до кандидатури новопризначеного посла Вашиковський аргументує так: «Цей журналіст півтора року покрутився в МЗС, не займаючи там жодних суттєвих посад, був прес-секретарем. Окрім того, ранг цього дипломатичного представництва (Посольство в Україні. – Авт.) вимагає, щоб туди поїхав або професійний дипломат високого класу, або колишній політик, який має активну міжнародну позицію. Лише така людина могла б засвідчити українцям, що їхня країна має для Польщі велике значення». Як приклад для наслідування глава МЗС Польщі наводить факт, що офіційний Київ призначив послом у Польщі Андрія Дешицю, який перед тим був виконувачем обов'язків міністра закордонних справ. Тож відправка на посаду посла до Києва журналіста без політич-

ного досвіду – це те, на думку Вашиковського, що «самі українці можуть сприйняти як підхід до їхньої країни як до другорядної».

Ставлячи під сумнів кандидатуру Войцеховського, представники ПіС-у вказують, що розглядаючи кандидатуру посла в Україні у липні 2015 року, коаліція Громадянської платформи і Польської селянської партії взяла до уваги лише одну кандидатуру. Її, до того ж, не консультували з новообраним президентом Анджеєм Дудою. За словами Ярослава Селліна, який на той час був членом комісії закордонних справ Сейму, депутати ПіС-у голосували проти кандидатури Войцеховського, бо «Україна – це країна, де відбувається Історія з великої літери „І“, вузлова країна, де акумулюються проблеми світу, Європи і Польщі», тому ситуація «вимагає виключно політично досвідченої людини з багаторічним стажем».

Додатково вказується на будований роками формат двосторонніх взаємин Варшави з офіційним Києвом, традиційно ключову роль у ньому президентського палацу Польщі, який фактично визначав український вектор польської політики. Наближені до канцелярії нинішнього глави держави особи підкреслюють, що ця специфіка набуває значення тепер, «коли Україна стала жертвою російської агресії». Обов'язком глави держави «є підтримка особливо тісних контактів з Україною», а для цього Дуда «мусить мати в особі посла партнера, якому абсолютно довіряє». Войцеховського «такою довірою президента не користується», бо документи щодо його призначення в останній день свого господарювання в президентському палаці (5 серпня 2015 р.) підписав Коморовський, котрий не прислухався до прохання Дуди «до його інавгурації не приймати стратегічних рішень, які потім можуть мати вплив на виконання ним обов'язків глави держави».

Тож остаточне рішення – за президентом. Проте навіть якщо Дуда й дасть добро на виїзд Войцеховського до Києва, то чи матиме посол, при такому ставленні до нього очільника МЗС та адміністрації глави держави, необхідну «пробивну силу» для вирішення надважливих питань на важливому напрямку зовнішньої політики? ■

Кредо – позитивне мислення і правда

Іван КОЗЛОВСЬКИЙ

Героїнею нашої історії є Ірена Стецяк – уроджена львів'янка, яка працює в Управлінні маршалка Підкарпатського воєводства.

Пролог

Вона народилася у змішаній польсько-українській сім'ї, навчалася спочатку в українській загальноосвітній школі, а згодом заявила батькам про бажання перейти в польську школу (львівська СШ №24 ім. Марії Конопницької). Після її закінчення у 1998 р. Ірени свідомо поїхала на навчання до польського вишу, поступала на історичний факультет Вищої педагогічної школи у Ряшеві.

Тут Ірена вирішує здобувати паралельно чергову освіту – поступає на факультет росієзнавства Ягеллонського університету в Кракові, відтак закінчила ще курс післядипломної освіти за спеціальністю «публічна адміністрація».

«Так гартувалась»

Заробляти на життя Ірена розпочала ще зі студентської лави. Досить швидко, за її словами, познайомилася із «досить впливовими людьми», які, бачучи здібності Ірини, допомагали їй у працевлаштуванні. Ірена наголошує, що до використання своїх знайомств вдається у крайніх ситуаціях, а загалом намагається досягати всього власними зусиллями.

Трудовий стаж розпочинався в магазині і барі. Потім була робота експертом з питань продажу в Україну, Росію, Білорусь – у фірмі з виробництва обладнання для підприємств харчової промисловості. Згодом Ірена внесла лепту у створення та розвиток Товариства «Підкарпаття XXI» (Stowarzyszenie Podkarpacie XXI). Завдяки організації вона познайомилася з підкарпатськими журналістськими колами.

У самостійному плаванні

Далі була власна підприємницька діяльність. Специфіка фірми полягала у «туристичному обслуговуванні» фірм та органів місцевого самовряду-

Фото з архіву Ірени Стецяк

вання під час візитів у різні територіальні громади, в основному Західної України. Ірена здобувала досвід перекладацької роботи, працюючи для досить потужних фірм, зокрема, «Hitachi» (у Ряшеві), «Cross», «Opel» (у Познані).

Однак пізніша криза стала причиною появи у її біографії піврічного «швейцарського періоду». У Швейцарії доглядала й навчала російської й української мов маленького синочка багатого підприємця. Оскільки той займався нерухомістю в різних частинах світу, довелося трохи подорожувати.

Після повернення в Польщу Ірена намагалася допомогти українській фірмі увійти на польський ринок, проте її власники оголосили про банкрутство. Потім було народження дитини, а після декретної відпустки розпочався нинішній етап – робота в Управлінні маршалка Підкарпатського воєводства.

На публічній службі

Робота в органах місцевого самоврядування була омріяною, а вод-

ночас для Ірени зрозумілою і знайомою. Не відкидає Ірена «усмішки долі» – за її словами, їй вдавалося опинитися у відповідний момент у відповідному місці. На публічній службі працює чотири роки, займається європейською територіальною співпрацею. Під цією назвою криється здійснення контролю за реалізацією проектів між Польщею, Білоруссю та Україною; Польщею та Словаччиною й іншими країнами Центральної Європи.

Робота відповідальна, але працювати не страшно. Допомагає те, що завжди керується принципом позитивного мислення і відстоює правду («це характерно для галичан», – підкреслює Ірена) – цим сформувала довіру і повагу людей, спілкування з якими любить, а від того, що може зробити щось корисне, отримує велике моральне задоволення.

Замість епілогу

Роботу поєднує з вихованням сина: батьки Ірени проживають в Україні, а з батьком дитини розійшлися. Не приховує, що самій важко: але світ не без добрих людей. А вони підтримали і допомогли, коли їй довгий час довелося провести у лікарні з хворим сином.

Удвох дають собі раду. Фактично життя має замкнутий цикл – між роботою і домом. Син розуміє, що мама має працювати, зате вільний час проводять разом – упродовж навчального року їздять на заняття з англійської мови, на тренування з дзюдо, ходять на прогулянки в парк, читають, малюють... Зате в період канікул їздять у гори та на моря.

Хоча робота в адміністрації подобається, Ірена не вважає її вершиною своїх досягнень. Є у жінки потаємна мрія: коли підросте син, знову повернутися до власної підприємницької діяльності.

Ірена зізналася, що досить часто задумується: чи не повернутися у Львів, бо «дитині, яка виховуватиметься в Україні, легше буде прищепити такі риси, як щирість і відкритість...».

На завершення моя співрозмовниця наголосила – усе, що вона робила в житті, робила свідомо. Батьки підтримували її починання за принципом «хочеш – будь ласка, але впорайся». У такому ж дусі Ірена виховує свого сина. ■

Рік Українського дому

Дарина ПОПІЛЬ

Український дім у Варшаві в жовтні відсвяткував свій перший день народження – рік активної діяльності. За цей час у стінах дому відбулось та змінилось немало, проте незмінною є його відкритість до гостей та цікавих ініціатив.

Від початку в Українському домі «оселилися» три ініціативи фонду «Наш вибір»: Клуб українських жінок, редакція газети «Наш вибір» та дитячий клуб вихідного дня «Рукавичка».

Клуб українських жінок існує від травня 2014 року, він відсвяткував своє заслужене «повноліття» – 18 місяців. У стінах Українського дому діяльність клубу набрала обертів, щонеділі клуб пропонує семінари, зустрічі з експертами з різних галузей, креативні майстер-класи з рукоділля та чимало іншого. Учасниці клубу мають можливість реалізувати власні задуми: так, хор Клубу українських жінок «Калина» проводить в Українському домі регулярні репетиції й концерти.

Дитячий клуб «Рукавичка» став іменинником у листопаді: до цього увесь рік щосуботи і щонеділі діти у 2 вікових групах знайомились із українською мовою й культурою впродовж занять, ігор, співів і танців. Пізнавати світ дітям допомагали два педагоги з професійною освітою, Яна Сіра та Яна Городецька.

Протягом року в Українському домі діяли курси польської та англійської мов, проводились заняття з бойового гопака та діяв дитячий український хор.

У співпраці з Товариством юридичного втручання (Stowarzyszenie Interwencji Prawnej – SIP) проводився

цикл безкоштовних інформаційних зустрічей на актуальні для українців юридичні теми (легалізація проживання у Польщі, легальне працевлаштування).

Український дім – це також велика частина культурного простору «малої України» у Варшаві. Сюди приїздили відомі українські письменники (Олег Шинкаренко, Олексій Чупа), музиканти (Тарас Компаніченко, Василь Лютый), режисери (Руслан Горовий), журналісти. Стіни Дому періодично прикрашались виставками (виставка робіт Аліни Потемської; фотовиставка, присвячена Мустафі Джемілеву; виставка дитячих робіт «Просто небиліці»). В Українському домі відбулось чимало дискусій на актуальні теми, найрізноманітніші тренінги й майстер-класи, концерти, поетичні вечори, спільні перегляди матчів та кіно.

Український дім – це місце проведення акцій на підтримку України. Наприкінці 2014 року тут пройшла виставка-аукціон «Боже, Україну храни», яку організували художники та іконописці з Центру досліджень української сакральної культури Києво-Могилянської академії. Зібрані кошти від продажу картин українських митців передано на лікування українських військових.

Взимку 2014 року в Українському домі Громадська ініціатива «Героям Майдану» проводила збірки подарунків на Миколая для дітей воїнів АТО і героїв Майдану. Протягом зими Суспільний комітет «Українська гро-

мадянська ініціатива» у співпраці з фондом «Наш вибір» збирали теплі речі та найнеобхідніше для українських військових. Проходила збірка коштів для переселенців зі східних областей України «Pomagaj Ukrainie.pl». Черговою благодійною акцією в Українському домі є продаж екологічних торб з українською символікою: кошти передаються на допомогу українській армії.

Своєрідним підсумком активного року Українського Дому став вечір 24 жовтня, коли відсвяткували народження і Дім, і Клуб українських жінок. Гості побачили фотовиставку, присвячену діяльності Клубу українських жінок, послушали українських пісень від колективу «Калина». Була можливість замислитися над тим, що зроблено за рік і що варто робити далі.

Український дім протягом року став домом для багатьох людей, пережив капітальний ремонт, завдяки чому отримав великий зал. Він дає більше простору для гостей та ініціатив. Це важливий осередок українців Варшави, але ще більше він потрібний як місце, де можна отримати потрібну інформацію або чогось навчитись. Тому вже від грудня тут старує консультативний пункт для іноземців, але теж далі діятиме Клуб українських жінок та клуб «Рукавичка», курси мов, танцювальні майстер-класи, кіношкола для дітей. Щосуботи в Українському домі проводяться Молодіжні зустрічі у Варшаві, постійно додається щось нове, аби кожен міг знайти щось для себе.

Творімо Український Дім у Варшаві разом! Щоб вести регулярну і цікаву діяльність, потребуємо Вашої підтримки – здійсніть благодійний внесок на рахунок фонду «Наш вибір»:

PL 39 1440 1387 0000 0000 1295 6509

назва переказу:

Darowizna na Ukraiński Dom

Додаткова інформація:

вул. Заменгофа 1, 00-153 Варшава

Тел.: + 48 22 258 40 18

+ 48 727 805 764

zamenhofa1@gmail.com

Український дім у Варшаві має профіль на Фейсбуці:

www.facebook.com/UkrainskiDom

Виступ хору «Калина» на річницю Українського дому

Польська мова для іноземців у Варшаві

Знання мови країни, у якій проживаєш – це основа повноцінного функціонування в суспільстві. Вільне володіння мовою дає можливості навчатися, отримати високооплачувану роботу, спілкуватися з оточенням, відстоювати свої права, а отже – максимально швидко та безболісно інтегруватися.

У країнам, які приїжджають до Польщі, – найлегше, адже мови подібні, а незнання мови не є перешкодою в елементарній комунікації. Проте часто українці припускаються великої помилки: не бажаючи втрачати час і гроші на мовні курси і вважаючи, що подібність мов допоможе відточити майстерність лише через перебування у середовищі, забувають про відмінності. Як наслідок – через кілька років проживання у Польщі людина продовжує розмовляти польсько-українською мішанкою – розуміють же!

Чи таке «знання» мови ефективне, скажімо, для отримання престижної роботи, де важлива комунікація не лише з клієнтом але й у колективі? Чи для навчання, коли доводиться багато читати, писати та розповідати? Аби не виникало подібних проблем, пропонуємо підбірку курсів польської мови, на які можна записатися у Варшаві або безкоштовно, або ж за невелику ціну.

Фонд «Наш вибір» спільно з Фондом «Ocalenie» проводять безкоштовні курси польської мови в Українському домі та в приміщенні Фонду «Ocalenie». Бажаючим записатися на курс пропонують виконати вступний тест для об'єктивного поділу груп за рівнями. Заняття відбуваються в будні о вечірній порі, що дає можливість навчатися всім, хто працює вдень.

Адреса:

Український дім – ul. Zamenhofska 1,
тел.: +48 22 258 40 18;
biuro@ukrainskidom.pl
Fundacja Ocalenie – ul. Koszykowa 24/1,
тел.: +48 22 828 04 50,
polski@fundacjaocalenie.org.pl

Фонд «Інститут інновацій» пропонує безкоштовний курс польської мови в рамках проекту «Три моделі підтримки іноземців у Польщі». Мета проекту –

підвищення конкурентоспроможності мігрантів на польському ринку праці, а тому в пакеті з польською мовою можна записатися на англійську, а також на заняття з маркетингу та піару. Заняття відбуваються двічі на тиждень, по 180 хв., у залежності від потреб та можливостей групи.

Адреса: ul. Miedziana 11, lok. 4,
тел.: +48 22 654-64-35, ii@ii.org.pl

Фонд для Сомалі запрошує на курси польської мови для всіх вікових груп. Перед початком курсу відбувається співбесіда з координатором, аби визначити рівень володіння мовою. Курси пристосовані до потреб працюючих. Реєстрація відбувається через електронний формуляр на сторінці Фонду.

Адреса: ul. Bracka 18/63,
+48 22 658 04 87,
biuro@fds.org.pl, fds.org.pl

Фонд «Адуліс» пропонує курси польської мови для батьків. Ця пропозиція – ідеальна для людей з малими дітьми. Поки мама чи тато будуть вчитися мови, аніматорка опікуватиметься їхніми дітьми. Заняття відбуватимуться на рівнях A1 та A2. Проект реалізується в партнерстві з Фондом для Сомалі і відбувається в офісі фонду.

Адреса: ul. Bracka 18/63,
+48 729 293 528,
www.facebook.com/adulisfoundation

Портал «Порт Європа» запускає безкоштовний онлайн-курс польської мови для українців. Усе, що потрібно – подати адресу своєї електронної скриньки і кожні кілька днів Ви отримуватимете повідомлення з інформацією на тему, підказки, нові слова, граматику, тексти для читання.

Детальна інформація на www.porteuropa.eu

Якщо ж Ви не знайшли відповідного варіанту серед запропонованих безкоштовних курсів, деякі фонди, осеред-

ки та мовні школи пропонують курси польської мови за прийнятну ціну.

«Centrum Języka Polskiego i Kultury Polskiej dla Cudzoziemców Polonicum» при **Варшавському університеті** запрошує на заняття для всіх рівнів, що відбуваються двічі на тиждень по 3 години. Тривалість курсу – рік. Ціна варіюється залежно від рівня і становить близько 1500 злотих за увесь курс.

Адреса:

ul. Krakowskie Przedmieście 26/28
(Pałac Tyszkiewiczów-Potockich);
тел. +48 22 55 21 530, 22 55 21 533;
polonicum@uw.edu.pl.

Fundacja Rozwoju Oprocz Granic

Набір на курси польської та англійської мови у Фонді розвитку «Поza кордонами»:

тел. +48 22 403 78 72, 517 459 418.,
jezyki@frog.org.pl
ul. Mazowiecka 12/24, 00-048 Warszawa

«The Institute of Polish for Foreigners – ІКО» – це осередок, що пропонує інтенсивний та стандартний курс лекцій. Інтенсивний передбачає заняття щодня від 9:30 до 12:30, усі ж інші уроки відбуваються двічі тиждень. Вартість навчання – біля 1200 злотих. Заняття для початківців коштують дешевше – 490 злотих, але відбуваються раз на тиждень.

Адреса: ul. Kopernika 3,
тел. +48 22 826 22 59, 22 828 52 67,
iko@iko.com.pl.

Інша альтернатива – курс польської мови при **Університеті кардинала Вишинського**. За семестровий курс, тривалістю у 30 занять по 1,5 години Ви заплатите 1200 злотих. Крім того, існує можливість навчання у літній групі.

Адреса: ul. Wójcickiego 1/3,
будинок 23, кімната 005;
тел.: +48 22 569 96 92, +48 22 569 96 94,
rekrutacja@uksw.edu.pl.

Бібліотека Варшавського університету пропонує свої мовні курси, що включають стаціонарні лекції та онлайн-лекції з тривалістю курсу – 30 занять. Заняття відбуваються зранку, в обід та ввечері – залежно від Ваших потреб та можливостей. Ціна курсу: 599 злотих. Записатись можна за тел.: 22 622 14 41, або за електронною адресою: office@polishonlinenow.com.

Сподіваємося, наш перелік допоможе Вам підібрати найкращий варіант. Успіхів у вивченні польської мови! ■

Підготувала **Юлія ЛАЩУК**

10 типових помилок під час оформлення карти проживання

Олена БАБАКОВА

Якщо Ви виробляєте міграційні документи в Польщі вперше, вдріге чи вп'яте – Ви не застраховані від помилок. Бувають рідкі випадки, коли люди за першим разом приносять документи, не доповнюють їх і день у день отримати рішення («децизію») та карту проживання. Авторка цих рядків до такої групи, на жаль, не належить. За роки життя в Польщі я почула чимало історій оформлення карти проживання, отже можу поділитися досвідом того, що варто і чого не варто робити.

1. Перед подачею документів у місцевому Відділі до справ іноземців – нагадаю, про це треба домовлятися телефоном або в Інтернеті – завжди перевіряйте форму анкети та список необхідних додатків. Польське міграційне законодавство змінюється, змінюється й практика роботи чиновників. У липні цього року, наприклад, змінився сам формуляр заявки, минулого року – перелік необхідних додатків. Аби не принести зайвого чи навпаки – не пропустити потрібного, зазирайте на Інтернет-сторінку mazowieckie.pl/pl/dla-klienta/cudzoziemcy/jak-zalatwic-sprawy/pobyt або безпосередньо звертайтеся до пункту інформації у Вашому регіональному відділі.

2. Відвідуючи Відділ до справ іноземців, завжди приносите оригінали документів. Працівник зможе прийняти Ваші документи тільки тоді, коли разом з копією Ви покажете оригінал. Деякі акти, як-от довідка про брак заборгованості перед податковою чи довідка з місця праці про прибутки, залишаються у відділі в оригіналі.

3. Перевірте, чи характер Ваших документів не вимагає додаткових паперів. Це типова ситуація, зокрема, коли Ви давно працюєте в одній фірмі. У договорі може згадуватися, що зарплата зростає, але умови праці залишаються без змін, як вказано в такому і такому додатку. Майте на увазі – у відділі Вас попросять показати й додаток.

4. Якщо Ви робите документи на основі працевлаштування, завчасно дізнайтеся реквізити Вашого працедавця: KRS, NIP, REGON. Актуальний витяг з KRS видається фірмам на півроку, тому перед візитом до Відділу до

справ іноземців варто перевірити, чи витяг актуальний.

5. Деякі університети та інститути Академії наук пропонують студентам та докторантам медичне страхування в NFZ (Національний фонд охорони здоров'я). При подачі документів на карту проживання від людей, які навчаються на території Польщі, вимагається не тільки довідка, що виш платить за Вас, а й копія підтвердження (ZUS RMUA), що за страховку заплатили у попередньому місяці.

6. Якщо Ви вирішили зробити карту за допомогою посередника, прискіпливо перевірте фірму, котра пропонує послуги. Не полінуйтеся передивитися відгуки, розпитати про обов'язки посередника щодо Вас, прочитати повністю угоду. Ці люди представлятимуть Вас у спілкуванні з польською державою, проте саме Вас, а не їх, стосуватимуться можливі негативні наслідки поганої подачі інформації, невчасного донесення документів тощо. Є варіант ще гірший – так звані посередники забирають оригінали документів клієнтів, обіцяючи повернути лише за умови додаткової грошової винагороди.

7. «Мої друзі казали, що все інакше». По-перше, усе залежить від того, чи людина хоче отримати карту проживання на основі навчання, праці, постійної чи тимчасової, знайденої через агентство чи самостійно тощо. Звідси відмінності і в заповненні анкети, і в доборі необхідних документів. По-друге, впливає й сам термін, коли заявник подавав папери. Закон про іноземців у Польщі останніми роками змінювався, продовжився термін очікування на рішення. Тому досвід знайомих є, безумовно, корисним, але все одно це Ваша заявка, і вона має відповідати Вашому статусу у Польщі.

8. «Отримаю карту й поїду у відпустку». Проблема в тому, що попри встановлені терміни розгляду справ та видачі документів, процес легалізації проживання у Польщі буває непередбачуваним. Чи то інспектор останньої миті зверне увагу, що бракує якихось документів і продовжить розгляд справи, чи то зламається машинка для друкування карт (таке теж бувало). В ідеалі Ви отримаете рішення через 90 днів після подачі документів та карту – ще через 2–3 тижні після цього. Раджу дати собі ще принаймні два тижні, а ще краще – місяць, щоб потім не шкодувати про втрачені квитки і зіпсований відпочинок.

9. Не бійтеся користуватися порадами правозахисних організацій. Поради від польських неурядових організацій – безкоштовні, з мігрантами працюють люди, які знають тонкощі законодавства. Нехай Вам доведеться присвятити трохи часу на зустріч з експертом, але це того варте.

10. Якщо Ви впевнені у своїй правоті – не вагайтеся її відстоювати. Принесли свідоцтво чи довідку, а інспектор стверджує, що її немає? Ідіть спочатку до інспектора, а потім до директора відділу і просіть при Вас переглянути справу. Те саме стосується ситуацій, коли Вам давно мали видати рішення, а Ви все ще про нього не чули. Запитуйте і захищайте своє право спокійно жити з оформленими документами.

Нагадаю, цього року до 1 листопада Польща видала громадянам України близько 35 тисяч карт проживання, з них 7 тисяч – з правом постійного проживання. ■

Ой хто-хто Миколая любить, а мене... пошлюбить

Іван КОЗЛОВСЬКИЙ

Поки в Україні дівчата обдумують методи «ворожіння», щоб дізнатися про свою «жіночу долю», а дітлахи чемною поведінкою «заробляють омріяні подарунки» від святого Миколая, українці, котрі перебувають у Польщі, мають змогу відсвяткувати популярні в народі свята двічі – за новим (григоріанським, якого притримується католицький світ) та старим (юліанським, за яким живе Україна) стилями.

Андріївська ніч проти 30 листопада: її в Польщі називають «Анджейками» (*Andrzejki*) – це стара традиція. Перша літературна згадка про неї з'явилась у XVI столітті. З тих часів шліфувалися ворожильні звичаї (які виконувались індивідуально) та система прикмет-знаків, до яких підходили дуже серйозно. Нині їх радше сприймають як данину традиції та використовують як принаду під час різноманітних забав.

Серед старопольських прикмет найпопулярнішими були такі: якщо в переддень свята Андрія дівчині нічого не їсти, то уві сні вона побачить свого майбутнього судженого; якщо гілка черешні чи вишні, зрізана на Андрія, зацвіте на Різдво, дівчина швидко вийде заміж; сторона, з якої в день Андрія лунатиме гавкіт собаки – це та, звідки прийде наречений.

З-посеред способів ворожіння найпоширеніші такі:

- виливання розтопленого воску на холодну воду через ключ – застигла форма, що відлиється у воді, або тінь, яку вона дає, вказують на вигляд, професію майбутнього обранця;

- на двох окремих листках записують імена хлопців та дівчат, перевертають написаним до столу, а дівчата і хлопці голкою проколюють відповідні листки – ім'я, на яке натрапить голка, означає ім'я нареченого/нареченої.

Не так вже й давно Анджейки нерозривно пов'язувалися з релігійною традицією християн-католиків: вони були останньою нагодою гарно повеселитися перед початком нового літургійного року та Різдвяного посту – «Адвенту» (від латинської *adventus* – «прихід»). Адвент – це очікування на Різдво Христове, який тривав до 24 грудня, та передбачав, як і в період Великого посту, утримання від гучних забав. Проте на початку XXI

століття Римо-католицька церква вирішила вважати Адвент періодом роздумів з обов'язковим дотриманням посту лише в п'ятниці, тому католики можуть організувати різні святкування аж до Різдва включно. Варто пам'ятати, що в християн східного обряду (православних і греко-католиків) Різдвяний піст ніхто не відміняв, він триває 40 днів (з 28 листопада до 6 січня). Але це не стає на заваді тим, хто бажає традиційним українським способом провести Андріївські вечорниці у ніч з 12 на 13 грудня.

День святого Миколая або «Миколайки» (*Mikolajki*), а саме така назва цього свята прижилася у Польщі за комуністичних часів (1940–80-ті роки), відзначають 6 грудня. Проте своїм корінням традиція сягає XVIII століття, коли дітям у цей день почали дарувати дрібнички, наприклад, яблука, позолочені горішки, пряники, дерев'яні хрестики. Нині традиційно вручають дрібні подарунки також дорослі, для них це свято дає нагоду символічно підкреслити увагу та повагу до близьких, друзів, знайомих, співробітників. Натомість для своїх малят батьки, бабусі й дідусі, хресні не шкодують грошей і часу на придбання презентів. Останніми роками для молодого покоління поляків найбільш очікуваними подарунками «від святого Миколая» стали мобільні телефони, смартфони, планшети, комп'ютери,

ігрові приставки, букрідери. Однак ці подарунки служать лише провісником Різдвяних свят, коли у польських родинах прийнято класти «серйозні» подарунки «під ялинку».

Варто згадати про цікаву форму прищеплення знання та любові до «миколайкових» традицій у школах: учні обмінюються невеличкими подарунками, але того, хто стане чийсь «миколайком» чи «миколайкою» (особою, котра вручає подарунок), визначають шляхом жеребкування.

Водночас «миколайки» не втрачають традиційного символізму й духовної підготовки до прийдешніх свят – з їх допомогою виховують співчуття до ближнього. Дітлахи традиційно пишуть «Листи до святого Миколая», а органи соціальної опіки та неурядові організації роблять все можливе, щоб у святковий період не обійти увагою найбільш потребуючих. Широкої популярності набула акція під назвою «Стань святим Миколаєм», девізом якої є: «Не чекай на подарунок, подаруй його сам ближньому». Прикметно, що в кожному польському місті можна знайти родинку в проведенні добродійних «миколайкових» заходів. Для прикладу, мешканці Триміста (Гданськ–Гдиня–Сопот) тринадцятий раз зможуть спостерігати за видовищним парадом «мотомиколаїв» («Миколаї на мотоциклах») – найбільш грандіозний проїзд вулицями мотоциклетів та квадроциклів із понад трьома тисячами байкерів у костюмах Святого Миколая. Ідею підхопили байкери в деяких інших містах Польщі. Таким чином вони збирають кошти для дітей, котрі потребують матеріальної допомоги.

Способів розважитися в Андріївську ніч та подарувати радість в «Миколайки» у польських друзів дуже багато. Звичайно, що у нас є свої традиції, яких не будемо цуратися, але, можливо, їхній приклад спонукатиме нас до нових ідей у польських містах компактного проживання наших громадян. ■

◀ Ворожіння з воском

Безкоштовні поради для іноземців у Варшаві

лануєте їхати до Варшави на роботу, навчання чи постійне проживання? А може вже тут мешкаєте й потребуєте допомоги в боротьбі з місцевою бюрократією, відповіді на важливі питання чи просто поради? «Наш вибір» підібрав для Вас перелік організацій, що надають БЕЗКОШТОВНУ інформаційну підтримку мігрантам у Варшаві.

• **Фонд «Наш вибір» спільно з Фондом «Порятунок» (Fundacja «Ocalenie»)** розпочинають надання консультаційних послуг для іноземців різними мовами. Поради можна буде отримати в:

Український дім

ul. Zamenhofa 1

www.facebook.com/UkrainskiDom

www.naszwybor.org.pl

Телефон: +48 22 258 40 18

biuro@naszwybor.org.pl

biuro@ukrainskidom.pl

Поради можна буде отримати, починаючи від січня 2016 р.

Фонд «Ocalenie»

ul. Koszykowa 24/1

Телефон: +48 22 828 04 50

biuro@ocalenie.org.pl

www.ocalenie.org.pl

• **Helsińska Fundacja Praw Człowieka** надає юридичну допомогу за умови попереднього запису телефонами +48 (22) 556 44 54 або +48 (22) 556 44 68, від понеділка до п'ятниці, від 10⁰⁰ до 14⁰⁰.

Увага! Фонд не надає юридичних консультацій телефоном!

beta.hfhr.pl

ul. Zgoda 11

e-mail: hfhr@hfhrpol.waw.pl

• **Міжнародна організація з питань міграції (ІОМ, Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji)**

Діє інфолінія, що надає інформації щодо прав та обов'язків іноземців у Польщі, зокрема умов перебування та праці. Телефонувати можна за номером +48 (22) 490 20 44 від понеділка до п'ятниці від 9⁰⁰ до 17⁰⁰. Окрім інфолінії, існує інформаційний портал www.migrant.info.pl, доступний польською, українською, англійською, китайською, французькою, російською та вірменською мовами.

ul. Mariensztat 8

iomwarsaw@iom.int

• **Фонд для Сомалі (Fundacja dla Somalii)** надає поради щодо працевлаштування та юридичні поради для іноземців. Потрібно лише завчасно домовитись про зустріч з юристом за телефоном +48 607 858 868, мейлом legal@fds.org.pl або ж заповнивши формуляр на сторінці fds.org.pl/kontakt/

• **Інфопункт для мігрантів (Punkt Info dla Migrantów)**

Поради щодо легальності перебування та працевлаштування на території Польщі, облаштування життя та інших важливих питань надаються телефоном та особисто. Увага! Пункт НЕ допомагає у пошуку житла та роботи, але надає детальну інформацію про те, де і як шукати.

Інфопункт для мігрантів знаходиться у приміщенні Багатокультурного центру:

ul. Jagiellońska 54.

<https://www.facebook.com/punktinfo/?fref=ts>

Телефон: + 48 666 600 566

• **Польський міграційний форум (Pol-skie Forum Migracyjne)**

Діє інфолінія для іноземців, які перебувають у Польщі легально, за винятком іноземців під міжнародною охороною або тих, що просять про таку охороону. Запитання можна поставити письмово, за допомогою форми на сторінці.

www.forummigracyjne.org.pl/faq.php

• **Фонд «Фемінотека» (Fundacja Femioteka)**

Діє безкоштовний телефон для жінок-мігранток, які пережили економічне, фізичне, сексуальне чи психологічне насилля. Лінія пропонує «першу інформаційну допомогу», а поради експертів (у тому числі психологічні та юридичні) надаються у приміщенні Фонду за умови попереднього узгодження за телефоном.

Інформація надається в вівторок, середу та четвер від 13⁰⁰ до 19⁰⁰ польською, англійською та російською мовами. <http://femioteka.pl/telefon-antypzemocowy/>

Телефон: + 48 731 731 551

ГРУДЕНЬ 2015

ВИСТАВКИ:

► **Королівська галерея різьби в Королівських Лазенках**

Музей: Королівські Лазенки, вул. Agrykoli 1, Варшава. Години: 9⁰⁰-18⁰⁰ (понеділки: 11⁰⁰-18⁰⁰). Вхід: 10-15 зл.

Увага! Грудень – останній місяць у цьому сезоні, коли можна буде побачити виставку. Не пропустіть!

► **Виставка: VAN GOGH ALIVE**

Листопад – 14 січня. Місце: Виставковий центр біля Національного стадіону (сторона біля брами № 1 з боку Alei Zielonickiej). Квитки: www.vangoghalive.pl (ціни від 25 зл.)

Виставка допоможе поглянути на творіння ван Гога під новим кутом – мультимедійним, у різних проекціях, завдяки новітнім технологіям. Більше інформації: www.vangoghalive.pl

ВИСТАВИ:

► **Спектакль на льоду «Попелюшка on ice»**

20 грудня (неділя), 12⁰⁰. Torwar Hala Widowiskowo-Sportowa, ul. Łazienkowska 6a. Квитки: http://www.makroconcert.com/pl/impreszy/kopciuszek_on_ice/

Ціна: 49,90-150 зл.

РОЗВАГИ:

► **Велике повернення зимового стадіону**

У грудні на Національному стадіоні встановлять величезне зимове містечко – найбільшу ковзанку в Польщі. Розважатися можна на 3 різних ковзанках, будуть льодові гірки, а для шанувальників екстремальної їзди відкривається скейтпарк. Програма зимового містечка дуже насичена: конкурси, дискотеки тощо. Детальніше тут: <http://www.pgenarodowy.pl/aktualnosci/4174,wielki-powrot-zimowego-narodowego>

Дитячий клуб

«Рукавичка»

В програмі українською мовою:

- інтеграційні ігри;
- ознайомлення з казками, піснями, віршами;
- творча діяльність;
- пізнавальні заняття;
- майстеркласи і експерименти.

Група I	Група II
(2-5 років)	(6-10 років)
субота 11:00-14:00.	субота 14:30-16:30.
Місячний абонемент 100 злотих.	Місячний абонемент 70 злотих.
Вартість 1 години занять (без абонементу) — 10 злотих.	

Адреса: Український дім
ul. Zamenhofa 1
Warszawa
Запис за адресою:
ukr.klubik@gmail.com
Телефон: 727 887 031

Підготувала Юлія ЛАЩУК

Юрій ГЕРАСИМЧУК

Крупник раз, два, три...

Partner projektu
Наше Слово

Багато читачів, безперечно, чули про крупник як про типове обличчя старопольської кухні. Однак крупник – це не просто страва, це пласт кулінарної історії наших пращурів. Енциклопедично: це густа каша, пиріг з кашею або запіканка з каші. Але! Енциклопедична версія не згадує про суп, який і є відомою старопольською стравою. Тож відійдімо від сухої науки й скоштуймо речей, які на території Речі Посполитої та Великого Князівства Литовського споживалися під цією назвою. Вони якраз посмакують у холодні вечори!

Крупник старопольський – густий суп на основі м'ясного та (або) грибного бульйону з додатком ячмінної каші.

2 курячі крильця, 4 курячі пупки та 200 г свинячих реберець варимо в 1,5–2 л води на повільному вогні близько 40 хв., збираючи піну. До бульйону додаємо почищені 1 корінь петрушки, півкореня селери, 1 порей (біла частина), 3 духмяні горошини та 2 лаврові листки й варимо ще 20 хв. Окремо замочуємо жменю грибів в 50–100 мл окропу (на 10–15 хв.). Ріжемо 2 моркви кружальцями, а 2 почищені картоплини кубиками. Дрібно ріжемо 1 цибулю, легко її підсмажуємо на ложці олії, додаємо порізані гриби разом із водою. Коли овочі в бульйоні розм'якнуть – виймаємо їх, а до бульйону додаємо 100 г ячмінної каші, моркву, картоплю та цибулю з грибами; варимо 15–20 хв. Сіль та чорний перець за смаком. Через 10 хв. крупник можна подавати до столу, притрусивши зеленню петрушки та кропу.

Крупник пшоняний – солодкий пляцок на основі пшона (існує і в «солоній» версії – на основі ячмінної крупи або гречки).

До киплячої та підсоленої води (750 мл) всипати склянку перебраного й добре промитого пшона, зварити розсипчасту кашу. Кашу трошки охолодити (вона повинна залишитися теплою), додати 2 яйця, півсклянки сметани, 2–3 ложки цукру, 1/2 ч. л. солі, влити розтоплені 50 г вершкового масла. Усе докладно вимішати та викласти в змащену маслом глибоку сковороду. Запікати в духовці при 180° до появи рум'яної скоринки. Добре споживати з гарячим молоком чи чаєм, скропивши іншим крупником, про який мова далі.

Фото з: kobieta.onet.pl

Литовський крупник – традиційний солодкий лікер на основі зернового спирту, меду та ароматних приправ.

До каструлі влити 250 мл меду та 1 ст. л. лимонного соку, трошки підігріти – поки мед не почне темнішати. Після цього додати 250 мл води та довести до кипіння. Зняти піну шумівкою. Додати 4 гвоздики, 1/2 ч. л. кориці, 1/4 ч. л. натертого мускатного горіха, серединку з 1/2 стручка ванілі, 1 ч. л. цедри з апельсину, 1 ст. л. липового цвіту, 1 ст. л. ягід бузини та знову довести до кипіння. Відставити каструлю на 20 хв., відтак процідити через кілька шарів марлі. Обережно влити 500 мл спирту, перемішати та розлити в пляшки. Напій буде готовий за 3 тижні. Можна його вживати як додаток до тістечок, десертів, чаю чи кави. Ну або сам по собі, трішки підігрітим.

Тепла Вам і смачного!

Kolegium Redakcyjne:

Myroslava Keryk, Tetyana Rodnyenkova, Olena Lytvynenko, Iwona Trochimeczyk-Sawczuk, Jarosław Przystasz, Igor Isayev, Olga Popovych, Paweł Łoza, Grzegorz Spodarek, Ivan Kozlovskyi, Olena Babakova, Taras Shumeyko, Daryna Popil.

Zespół redakcyjny:

Redaktor naczelna – Myroslava Keryk, dziennikarze – Olena Babakova, Igor Isayev, Olga Popovych, Paweł Łoza, Grzegorz Spodarek, Yulia Lashchuk, Taras Shumeyko, Taras Andrukhovych, Volodymyr Priadko; tłumaczenia – Sławomir Sawczuk, Yuriy Taran; korektor – Igor Isayev, redaktor techniczny – Olga Michaluk, opracowanie graficzne – Czarli Bajka, wydanie internetowe – Oksana Kuzmenko.

Adres redakcji:

ul. Zamenhofa 1
00-153 Warszawa
tel: +48 727 805 764
e-mail: redakcja@naszwybir.pl
Internet: www.naszwybir.pl

Portal:

e-mail: portal.nashvybir@gmail.com
tel: +48 512 572 211

Wydawca:

Fundacja „Nasz Wybór”
Adres: ul. Zamenhofa 1
04-045 Warszawa

Druk: Drukarnia „?”

Nakład 3000 egz.

Konto bankowe:

Fundacja „Nasz Wybór”
PL 39 1440 1387 0000 0000 1295 6509
Swift: NDEAPLP2

Це ШВИДКИЙ ПЕРЕКАЗ ГРОШЕЙ В УКРАЇНУ

ТЕПЕР ВІД

19.90 ЗЛОТИХ

ЗА ПЕРЕКАЗ*

Сума переказу (PLN)		Оплата за переказ* (PLN)
0.01	– 400.00	19.90
400.01	– 800.00	35.00
800.01	– 1,200.00	54.00
1,200.01	– 1,600.00	72.00
1,600.01	– 2,000.00	89.00
2,000.01	– 3,000.00	108.00
3,000.01	– 4,000.00	120.00
4,000.01	– і більше	4%

Приєднуйтеся до програми **Western Union Gold!**

Запитуйте у найближчому пункті продажу про картку, завдяки якій зможете отримувати знижки при відправленні чергових переказів.

Дізнайтеся більше на WU.COM

WESTERN UNION **WU**

moving money for better

*Вестерн Юніон знімає комісійні за обмін валют. Обираючи сервіс грошових переказів порівняйте розмір оплат та курс обміну валют. Комісійні за проведення обміну і курси обміну валют можуть відрізнятися в залежності від пункту і каналу продажу та розташування. Вестерн Юніон залишає за собою право змінювати розмір оплат і комісійних без попередження. Прейскурант діє з 1 серпня 2014 року

© 2015 WESTERN UNION HOLDINGS, INC. All rights reserved.